

O.-L.-VROUW VAN DE H. ROZENKRANS, RANSBERG

De kerk van Ransberg

De klokkenkamer in de toren

Voorgeschiedenis van de klokken

Pastoor J. Verhulst vermeldt in zijn oorlogsverslag van 1918 [8] twee klokken.

1. Een grote klok van een 1000 kg met toon sol en gegoten door Severinus Van Aerschodt uit Leuven in 1886. Als tekst: LIEVE ZALIGMAKER JEZUS CHRISTUS UWEN LOF ZAL IK HELDER ZINGEN. Verder een calvarie.

KIK/IRPA 21204 [9] toont van de klok de mooie calvarie. Deze klok werd in 1943 aangeslagen. Meer informatie over de klokkenroof van 1943 kan gevonden worden in [2,5].

2. Een kleinere klok van een 500 kg en gemaakt door Petrus Vanden Gheyn in 1713. Deze klok hangt nog in de toren en wordt verderop beschreven.

Huidige toestand

In de toren van de kerk hangen nu ook twee klokken, een historische en een naoorlogse.

1. KLEINE KLOK

Bovenaan de schouder is een smalle sierband aangebracht met druivelaars en lelies. Hieronder staat een tekst die doorloopt rondom de klok en gespreid is over vier lijnen. Tussen twee gietringen begint de tekst met

JOHAN FRANÇOIS DE BERGH BARON DE TRIPS EN VROUWE PHILIPPA ISABELLA

en hieronder

BARONESSE DE SPIES DE BULLESHEIM HEERE ENDE VROUWE VAN NEER

De Vanden Gheynklok in haar geheel

Een deel van de uitgebreide tekst

De tekst wordt hier onderbroken door een brede sierband met naast elkaar gerangschikte bladeren. De tekst vervolgt dan, deze maal niet tussen gietringen, met

LINTER EYS IONTERSDFDT ALS PETER EN METER. PETRUS BLIENHUEFT

gevolgd door een roosje; dan verder

CASTRALIS PROVISOOR HUIJUS CAPPELLE ME FIERI CURAVIT

O.L.-Vrouw met de salieblaadjes

De baron en barones

Op de flank

**PETRUS VANDEN GHEYN ME
FECIT 1713.**

Boven de faussure zijn vijf gietringen angebracht waarvan de middelste beduidend dikker is dan de andere. Tenslotte vinden we op de lip nog eens drie gietringen.

Wat deze klok nog bijzonder maakt zijn de afbeeldingen. Langs één kant is een mooie afbeelding gegoten van een gekroonde O.-L.-Vrouw met het Jezuskind op de linkerarm. Links en rechts van dit beeld zijn twee salieblaadjes in de klok verwerkt. De afbeelding aan de tegenoverliggende zijde is even merkwaardig al is ze moeilijk bereikbaar: twee figuren staan daar tot de borst naar elkaar toegekeerd met tussen en achter hen weer salieblaadjes. Welke de twee figuren zijn op de klok is niet meer na te gaan maar pastoor Verhulst betitelt ze als de baron en barones die op de bovenste regels op de klok vermeld werden.

Algemeen werd in de 17de en 18de eeuw aangenomen dat saliekruid beschermde tegen de pest. Gieters gebruikten saliebladeren niet enkel als decoratie maar ook als een stille wenk naar de klok toe dat het haar taak was om de pest te verdrijven. De vermelding *Pestem Fugo* komt trouwens vaak voor op klokken die in perioden van pest werden gegoten.

Over de gieter Peeter V Vanden Gheyn is zeer weinig geweten. Hij was de zoon van Andreas Vanden Gheyn (1634—1683) en vader van Andreas Frans Vanden Gheyn (1699—1730) die beiden vrij bekend waren. Peeter V wordt door André Lehr [10] beschreven als “een klokkengieter van slechts bescheiden signatuur”. Hij stierf zeker na 1717. De klok in Ransberg is dus een zeldzaam exemplaar.

2. GROTE KLOK

KIK/IRPA # 21204

De vervangende Michielsklok

Als vervanging voor de Severinus Van Aerschodtklok werd in 1952 een nieuwe klok vervaardigd. Vlak onder de schouder en drie gietringen begint er een sierband met putti waaronder weer twee gietringen en de tekst die naar de gieter verwijst:

ME FUDIT MICHIELS J^R TORNACI

Aan de andere zijde maar op dezelfde hoogte staat het jaartal

1952

De biddende figuur

De weldoeners op de klok

Hieronder volgen drie gietringen en een aaneengeschakelde band met laurierbladeren. Dan volgt een kruisje met daaronder de tekst

+

PASTORE E.H.J. VAN STEEN

PATRINUS: ARTHUR BULLIENS

MATRINA: JOSEPHINA HENDRICKX

Op de tegenoverliggende flank staat onder een medaillon met een biddende figuur een chronogram

DIVO TEMPLO CLANGORE VOCO INITIO

FESTIVITATIBUS VARIIS

FINIQUE VITAE CHRISTIANOS

Boven de faussure zien we een reeks van vijf sierbanden en nog eens twee op de lip van de klok. Het is wel eigenaardig dat het chronogram naar 1949 verwijst en niet naar 1952. Zou het kunnen zijn dat door de traagheid van het restauratieproces na de Tweede Wereldoorlog er een paar jaar verliep tussen de bestelling van de klok (met de aangehaalde tekst) en de eigenlijke productie later, in 1952?

De gieter Marcel Michiels Junior werkte een aantal jaar samen met Félix Van Aerschodt. Na heel wat jaren succesrijk geweest te zijn kwam de gieterij in financiële problemen wat leidde

tot de zelfmoord van Michiels. Nadien werd de gieterij overgenomen door Eijsbouts en Petit & Fritsen die ze in 1963 sloten.

Technische gegevens

KERK	KLOK	GIETER	HOOGTE	DIA	DIKTE	JAAR	TOON
RANSBERG	Kleine klok	Peeter VD Gheyn	48	64	4,5	1713	ES
	Grote klok	Michiels	59	79	5,9	1952	C

Referenties

- [1] BEARDA, T., SERGEYS, J. & TEUGELS, J.L., *Campanae Lovanienses, Inventaris van Beiaarden en Klokken in Groot-Leuven*, Uitgeverij Peeters Leuven, 2008
- [2] HUYBENS, G., *De klokkenroof tijdens W.O.II*, Vlaamse Beiaardvereniging Magazine, 4, 1998
- [3] LAUWERS, V., TEUGELS, J.L. & WOUTERS, W. , *Klokkenpatrimonium Pastorale Zone Bekkevoort, Jaarboek Heemkundige Kring Bekkevoort 2018*, 117-131
- [4] LEHR, A., *Van Paardebel tot Speelklok. De Geschiedenis van de Klokgietkunst in de Lage Landen*, Europese Bibliotheek, Zaltbommel, 1971
- [5] LEJEUNE, M., *De Klokkenroof in de Tweede Wereldoorlog, Nieuwsbrief Campanae Lovanienses*, 22, 3 afleveringen, 2012
- [6] ROMBOUTS, L., *Zingend Brons, 500 jaar beiaardmuziek in de Lage Landen en de Nieuwe Wereld*, Davidsfonds, Leuven, 2010
- [7] TEUGELS, J.L. & WOUTERS, W. , *Klinkend Erfgoed - Herwaardering van het Klokkenbestand in Vlaanderen, Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 37, (4), 50--62, 2018
- [8] http://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/ead/index/eaid/BE-A0550_006912_006778_DUT
- [9] http://balat.kikirpa.be/search_photo.php
- [10] <http://www.beiaarden.nl>

Jef L. TEUGELS

Werner WOUTERS

24 juni 2019